

HOE VER MAG JE GAAN?

‘Er moet meer duidelijkheid komen over de vraag wat waterschappen nu wel en niet met energie mogen doen, voordat ze zich te goeder trouw in maatschappelijke verantwoorde avonturen storten, die niet bestuurlijk-juridisch gedekt zijn,’ aldus Herman Havekes. Zijn aansporing tijdens het vierde STOWA afvalwaterketensymposium in mei 2011 heeft STOWA ter harte genomen. Deze zomer verschijnt een onderzoeksrapport dat meer duidelijk moet geven over de vraag tot waar een waterschap mag gaan bij het te gelde maken van een surplus aan energie en andere producten.

‘Niemand zal de waterschappen verbieden hun zuiveringen zo in te richten, dat ze meer energie leveren dan ze kosten. Vanuit verschillende programma's en akkoorden wordt dit juist gestimuleerd of is het zelfs verplicht om hieraan te werken’, aldus Herman Havekes, juridisch beleidsmedewerker bij de Unie van Waterschappen en lid van de begeleidingscommissie die zich over deze materie buigt. ‘Maar dan. Je kunt als waterschap besluiten er een paar silo's bij te plaatsen en afvalstromen van elders aan te trekken, om zo de opbrengst aan biogas te vergroten. Prima. Maar dan verder, tot hoever kan je hiermee doorgaan? Gevoelsmatig zal voor de meerderheid van de mensen tien extra silo's echt te veel van het goede zijn. Maar vier, vijf, zes? Het is heel lastig die grens precies aan te geven.’ En dat is nu juist de cruciale vraag waar waterschappen een antwoord op willen. De gevolgen kunnen vervelend zijn, als er een grens wordt overschreden.

VERKAPTE STAATSSTEUN

Als je het bijverdient door het aantrekken van branchevreemde afvalstromen of extra activiteiten te ver doorvoert, is er sprake van een overheid die zich op de commerciële markt beweegt. Dan heb je te maken met verkapte staatssteun en mogelijk met strijdigheid met het nationale mededingingsrecht. De publiek gefinancierde waterschappen kunnen zo in botsing komen met nationale en Europese wetgeving. De sancties zijn boetes die de Europese Commissie aan Nederland kan opleggen. ‘Daar moeten we zeker beducht voor zijn, dat is niet denkbeeldig’, geeft Havekes aan. En behalve de grenzen aan de omvang van commerciële activiteiten, zijn er andere zaken om rekening mee te houden. ‘Sommige commerciële activiteiten zullen vragen om een organisatorische, administratieve en financiële scheiding van de niet-commerciële bedrijfsvoering. We praten hier over aparte geldstromen en aparte BV's.’

CONSERVATIEVE BOLWERKEN

De vraag hoe ver je mag gaan leeft sterk onder de waterschappen. Havekes: 'Ik krijg hier veel vragen over van de beheerders van de waterketen. Dat is een goed teken. Het laat zien dat we een innovatieve branche zijn die aan de weg wil timmeren. Soms worden de waterschappen afgeschilderd als conservatieve bolwerken, maar uit de vragen en reacties die ik krijg, maak ik het tegendeel op. Men staat klaar om nieuwe technieken zo snel mogelijk in praktijk te brengen. Heel ondernemend. Het is ook goed dat STOWA, die toch veel als een technische club wordt gezien, zich ook steeds meer om dit soort vragen gaat bekommeren. We moeten voorkomen dat we allemaal onze eigen afweging gaan maken, en dat het ene waterschap de grens veel verder legt dan het andere.'

KLUS

De vraag is natuurlijk interessant omdat de financiën in deze tijd een belangrijk aspect zijn, en de terugverdientijd van energiebesparende maatregelen betrekkelijk kort is, aldus Havekes: 'Men wil direct aan de slag. We hebben met z'n allen immers ook een klus te klaren. Waterschappen en gemeenten moeten volgens het Bestuursakkoord Water in de afvalwaterketen 380 miljoen aan bezuinigingen binnen hebben gehaald in 2020. In riolering gaat nu zo'n 1,3 miljard euro om en in zuivering 1,2 miljard per jaar. Dat maakt bij elkaar 2,5 miljard. Een besparing van 380 miljoen komt neer op een besparing van zo'n 15 procent van dat bedrag. Die dus al in 2020 moet zijn behaald.'

Om helderheid te verkrijgen heeft de begeleidingscommissie de opdracht uitgezet bij een deskundige partij. Havekes: 'We hebben de Universiteit van Utrecht benaderd om dit voor ons goed uit te zoeken. Deze universiteit is gespecialiseerd in Europees Recht. De vraag is: welke consequenties kan het hebben als waterschappen grenzen overschrijden bij het verkopen van energie of andere producten die een sterke, een beperkte ofwel geen enkele relatie meer hebben met hun oorspronkelijke taken? Daar willen we graag zo helder mogelijke uitspraken over. Deze zomer verschijnt er een rapport over. De waterschappen staan te popelen om het resultaat te lezen.'

WATERMOZAÏEK KIJKT VERDER!

STOWA heeft de afgelopen jaren in het kennisprogramma Watermozaïek hard gewerkt aan het ontwikkelen en ontsluiten van kennis om de ecologische waterkwaliteit van Nederlandse oppervlaktewateren te verbeteren. Dat is vooral gebeurd om de ecologische doelen te kunnen behalen die waterbeheerders voor hun wateren hebben opgesteld in verband met de Europese Kaderrichtlijn Water. Uiterlijk in 2027 moeten de doelen van KRW bereikt zijn.

STOWA onderzoekt in het Watermozaïek de haalbaarheid, betaalbaarheid en effectiviteit van bestaande én nieuwe ecologische herstel- en verbetermaatregelen. Daarnaast ontwikkelen we in het programma nieuwe, snelle en betrouwbare ecologische monitoringstechnieken. Ook wordt hard gewerkt aan een KRW Volg- en Stuursysteem. Dit systeem volgt alle relevante ontwikkelingen in het ecologisch functioneren van watersystemen. Het geeft inzicht in de factoren die verantwoordelijk zijn voor verbetering dan wel achteruitgang. Daarmee kunnen waterbeheerders steeds effectiever en doelmatiger gaan 'sturen' op verbetering van de ecologische waterkwaliteit.

Dit jaar plukken waterbeheerders de eerste, belangrijke vruchten van het Watermozaïek. Er verschijnen diverse rapporten met belangrijke resultaten en aanbevelingen, waaronder het onderzoek naar de visvriendelijkheid van gemalen (zie elders in deze uitgave). Het Watermozaïek gaat de komende jaren door met het samenbrengen en ontwikkelen van kennis over KRW-maatregelen en de ontwikkeling van het KRW Volg- en Stuursysteem.

Op stowa.nl staat een korte animatie over visie en missie van Watermozaïek. Op www.watermozaiek.nl vindt u meer achtergrondinformatie over het programma en de diverse projecten die binnen het programma lopen.